

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Sveriges
Kommuner
och Landsting

1 (16)

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

Överenskommelse om landstingens arbete med krisberedskap och civilt försvar

2018-2020

Innehållsförteckning

1. Överenskommelse	3
2. Uppföljning	4
3. Krisberedskap	5
3.1 Målbild för arbetet	5
3.2 Ersättning för arbete med krisberedskap	5
3.3 Uppgifter	6
3.3.1 Risk- och sårbarhetsanalys	6
3.3.2 Planering	6
3.3.3 Utbildning och övning	7
3.3.4 Rapportering	8
4. Civilt försvar	9
4.1 Målbild för arbetet	9
4.2 Ersättning för arbete med civilt försvar	9
4.3 Statliga myndigheters stöd till landstingen	10
4.4 Prioriterade uppgifter	11
4.4.1 Kompetenshöjning gällande totalförsvar	11
4.4.2 Säkerhetsskydd	12
4.4.3 Krigsorganisation och krigsplacering	13
4.5 Övriga uppgifter	14
4.5.1 Ledningsansvar	14
4.5.2 Rapportering	15
Bilaga 1, Ersättning civilt försvar	16

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

1. Överenskommelse

Denna överenskommelse mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) reglerar ersättning och uppgifter och därtill kopplat stöd för landstingens arbete med krisberedskap och civilt försvar under perioden 2018-2020. Åtgärderna ska påbörjas och i vissa fall genomföras under perioden 2018 fram till 31 december 2020. I överenskommelsen används genomgående benämningen landsting som avser såväl landsting som regioner.

Landstingen, länsstyrelserna, Socialstyrelsen, Trafikverket och MSB ska inom ramen för överenskommelsen arbeta tillsammans för att öka samhällets robusthet och beredskap. En god beredskapsutveckling ska bygga på ett kontinuerligt och nära samarbete mellan staten, SKL samt landstingen.

Uppgifterna utgår från:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)
- säkerhetsskyddslagen (1996:627) och den kommande säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Överenskommelsen utesluter inte arbete med andra åtgärder avseende förberedelser för och verksamhet under extraordinära händelser i fredstid (krisberedskap) och höjd beredskap (civilt försvar) enligt LEH. Överenskommelsen reglerar de förberedelser landstingen ska vidta enligt LEH och FEH. Överenskommelsen reglerar inte förhållanden mellan stat och landsting vid höjd beredskap. Detta förhållande regleras enligt lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap.

Denna överenskommelse gäller från och med undertecknat datum och tillsvidare men kan justeras eller sägas upp, dock tidigast fr.o.m. 2021. Justering och uppsägning kan även ske om det föranleds av ändring eller upphävande av LEH eller FEH. Vid uppsägning eller ändring av överenskommelsen ska detta ske i samordning med eventuella övergångsbestämmelser i lag och förordning.

Stockholm den 19 juni 2018

Stockholm den 19 juni 2018

MSB

SKL

Dan Eliasson

Vesna Jovic

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

2. Uppföljning

Uppföljningen genomförs av MSB i samarbete med Socialstyrelsen och länsstyrelsen. Uppföljningen ska ske gentemot de uppgifter som landstingen har enligt LEH och som preciseras i denna överenskommelse. MSB bör uppmärksamma landstingen på de eventuella brister som identifierats i uppföljningsarbetet. Landstingen bör med stöd av länsstyrelsen upprätta en åtgärdsplan för hur bristerna ska hanteras.

Ersättningen ska användas till uppgifterna i denna överenskommelse. Det är möjligt att inom överenskommelsens period spara en större del av ersättningen till kommande år i syfte att genomföra denna överenskommelses uppgifter. Landstinget ska då ha en plan för hur ersättningen ska användas kommande år.

MSB kommer att ta fram och distribuera anvisningar för den ekonomiska hanteringen i landstingen kopplat till överenskommelsen. MSB ska även ta fram en processbeskrivning för uppföljning av arbetet med krisberedskap och civilt försvar enligt denna överenskommelse.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

3. Krisberedskap

3.1 Målbild för arbetet

Alla landsting ska under perioden arbeta med att minska sårbarheten i sin verksamhet och för att stärka förmågan att hantera allvarliga och extraordinära händelser i fredstid.

SKL har med utgångspunkt i landstingens egna beräkningar av kostnaden för arbetet med krisberedskap enligt LEH sammanställt den samlade kostnaden för landstingskollektivet till ca 138 mnkr per år. MSB har redovisat denna uppgift till regeringen i rapporten *Kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap* (2017–2516).

De åtgärder som landstingen ska genomföra enligt denna överenskommelse är anpassade, såväl till innehåll som till kvalitet, efter det nu gällande ersättningsbeloppet på 30 mnkr per år för åren 2018 till 2020. Landstingens arbete inriktas därför i huvudsak mot förberedelser inför extraordinära händelser i form av planering, utbildning och övning.

3.2 Ersättning för arbete med krisberedskap

Ersättningen räknas upp årligen med konsumentprisindex (KPI).

Ersättningarna nedan anges i prisläget januari 2018. De fördelningsprinciper som baseras på invånarantal ska utgå från invånarantalet den 31 december året före utbetalningsåret. Ersättningen betalas ut senast den 30 juni respektive år.

Ersättning för arbete med krisberedskap beräknas enligt följande:

- a) Grundbelopp 700 000 kr
- b) Ersättning per invånare 1,51 kr/invånare

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

3.3 Uppgifter

3.3.1 Risk- och sårbarhetsanalys

Uppgift enligt lag

Landsting skall, enligt 3 kap. 1 § LEH, analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i landstinget och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet skall värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Landstingets uppgift 2018-2020

- Landstinget ska revidera sin befintliga risk- och sårbarhetsanalys i den omfattning som krävs för ett effektivt planeringsarbete i landstinget.

Statliga myndigheters stöd

- MSB ska vidareutveckla stödet för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- MSB ska tillsammans med SKL ta fram anvisningar för en förenklad rapportering av risk- och sårbarhetsanalys 2019.
- Länsstyrelsen bör stödja landstingets arbete med risk- och sårbarhetsanalys.
- Trafikverket bör stödja landstingens arbete med risk- och sårbarhetsanalyser avseende kollektivtrafik.

Förtydligande

- En förenklad rapportering av risk- och sårbarhetsanalysen ska ske till staten under 2019.

3.3.2 Planering

Uppgift enligt lag

Landsting ska, enligt 2 kap. 1 § LEH, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de skall hantera extraordinära händelser.

Landstingets uppgift 2018-2020

- Landstinget ska fastställa en plan för sin hantering av extraordinära händelser.

Förtydligande

- Planeringen för extraordinära händelser bör samordnas med landstingets planering för katastrofmedicinsk beredskap.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

3.3.3 Utbildning och övning

Uppgift enligt lag

Landsting ska, enligt 2 kap, 8 § LEH, ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.

Landstingets uppgifter 2018-2020

- Landstinget ska genomföra utbildningar och övningar i den omfattning som krävs för att kunna bedriva samverkan och ledning, samt för att trygga funktionen i sin samhällsviktiga verksamhet vid allvarliga och extraordinära händelser.
- Landstingen ska utbilda och öva krisledningsnämnden i att fullgöra sina uppgifter under en extraordinär händelse i fredstid.

Statliga myndigheters stöd

- Socialstyrelsen kommer i enlighet med sitt regeringsuppdrag från 2018-04-12 (S2018/0237/FS) att stödja utvecklingen av landstingens utbildnings- och övningsverksamhet för hälso- och sjukvården i frågor som rör katastrofmedicinsk beredskap och civilt försvar.
- Länsstyrelsen bör stödja landstingen med regionala övningar och utbildningar.
- Trafikverket bör stödja landstingen avseende övningar och utbildningar för kollektivtrafiken.
- MSB ska i samverkan med länsstyrelsen, Socialstyrelsen samt med involvering av landstingen utveckla ett utbildningsmaterial för att stärka krisledningsnämndens förmåga att hantera extraordinära händelser i fredstid. I utbildningen bör moment om tillämpad juridik och exempel avseende krisledningsnämnd från olika landsting ingå.
- Socialstyrelsen och Trafikverket ges möjlighet att söka medel från anslag 2:4 Krisberedskap för landstingens förberedelser för deltagande i större övningar.

Förtydligande

- Landstinget bör medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen, Socialstyrelsen och Trafikverket, samt anpassat kunna delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

3.3.4 Rapportering

Uppgift enligt lag

Landstinget ska, enligt 2 kap. 9 § LEH, vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer (länsstyrelsen och Socialstyrelsen) lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder.

Landstingets uppgift 2018-2020

- Landstinget bör i samverkan med länsstyrelsen, Socialstyrelsen och MSB implementera rutiner för rapportering av lägesbilder.

Statliga myndigheters stöd

- Länsstyrelsen, MSB och Socialstyrelsen ska gemensamt utveckla en lösning som omhändertar kraven administrativt för att landstingen ska kunna rapportera och utbyta information på ett effektivt sätt med berörda aktörer.
- MSB ska genomföra utbildningar och ge stöd avseende Rakel, WIS samt andra tekniska system som MSB ansvarar för.

Förtydligande

- Rutiner för rapportering bör innehålla information om exempelvis resurser, hjälpbehov, informationsbehov, åtgärder, prognoser och uppfattningar.

4. Civilt försvar

4.1 Målbild för arbetet

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016-2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Det civila försvaret syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Civilt försvar bedrivs inom ramen för verksamheten i statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer. Det civila och militära försvaret bildar tillsammans totalförsvaret.

Målet för det civila försvaret är att:

- Värna civilbefolkningen,
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt
- Bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Alla landsting ska under perioden påbörja arbetet med de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser) så att de på sikt kan fullgöra sin uppgift inom totalförsvaret i händelse av krigsfara och krig.

Prioriterade uppgifter under perioden är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- Säkerhetsskydd
- Krigsorganisation och krigsplacering av personal

Arbetet med de prioriterade uppgifterna kompetenshöjning gällande totalförsvaret och säkerhetsskydd ska genomföras under perioden 2018 till 2020-12-31. Arbetet med framtagande av krigsorganisation och krigsplacering av personal ska vara påbörjat men behöver inte vara avslutat till 2020-12-31.

Statens förväntningar på landstingens arbete ska stå i paritet med den ersättning som erhålls.

4.2 Ersättning för arbete med civilt försvar

De ekonomiska medlen fördelas på ett sådant sätt att alla landsting kan komma igång med arbetet avseende beredskapsförberedelser. En del av de ekonomiska medlen styrs till landsting som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga områden.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

Landstingen är placerade i två kategorier:

Kategori 1: Landsting som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig.

Kategori 2: Övriga landsting.

Landsting i kategori 1, som erhåller en högre ersättning, ska hålla ett högre tempo i arbetet med de prioriterade uppgifterna. Landsting i kategori 1 bör också under perioden kunna inleda arbete med övriga uppgifter – d.v.s. ledningsansvar samt rapportering. Staten ska meddela landstingen vilken kategori de tillhör.

Den del av ersättningen som baseras på invånarantal ska för år 2018 till 2020 utgå från invånarantalet i respektive landsting den 31 december 2017. Ersättningen betalas ut senast den 30 juni respektive år. Före första utbetalningen får landstingen information på storleken på sin årliga ersättning.

4.3 Statliga myndigheters stöd till landstingen

Enligt denna överenskommelse ska MSB och andra myndigheter stödja landstingens arbete med civilt försvar. Stödet ska kopplas direkt till de åtgärder som beskrivs i överenskommelsen.

Stödet kommer, i samverkan mellan landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter att utvecklas under perioden. Landstingen ska involveras och bidra i arbetet. Beredskapsförberedelserna i landstingen bör sedan genomföras i takt med att stöd i form av bl.a. vägledningar och utbildningar finns på plats.

För de tre prioriterade uppgifterna lämnas följande inriktning för stödet:

- (1) **Kompetenshöjning gällande totalförsvar:** Regionala totalförsvarskonferenser genomförs under 2018. Kartläggning av lagstiftning och framtagande av systematiskt koncept för kunskapsspridning beräknas vara klart i början av 2019. Landstingen kan påbörja arbetet med uppgifterna under 2018 och genomföra dem 2019.
- (2) **Säkerhetsskydd:** Utbildningarna i säkerhetsskydd genomförs under första halvan av 2019. Vägledningarna väntas vara klara i början av 2019. Landstingen kan påbörja uppgifterna under 2019 och genomföra dem under 2019 och 2020.
- (3) **Krigsorganisation och krigsplacering:** Vägledning och planeringsförutsättningar ska vara klara från andra halvan av 2019. Landstingen kan påbörja uppgifterna under andra halvan av 2019 och genomföra dem under 2020.

MSB kommer på sin webbplats med start hösten 2018 att publicera arbetsläget i utvecklingen av stöd, samt befintliga vägledningar m.m.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

4.4 Prioriterade uppgifter

Nedan följer en beskrivning av de för perioden 2018 till 2020 prioriterade uppgifterna som landstingen särskilt ska arbeta med avseende civilt försvar.

4.4.1 Kompetenshöjning gällande totalförsvar

Förtroendevalda och anställd personal i landsting behöver ha grundläggande kunskaper om de författningar och arbetssätt som gäller vid höjd beredskap. Det är angeläget att kunskapen om totalförsvaret ökar.

Landstingets uppgift 2018-2020

- Nyckelpersoner i landstingets organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.

Statliga myndigheters stöd

- Länsstyrelsen bör genomföra regionala utbildningar och konferenser för att höja kompetensen gällande totalförsvar.
- MSB ska i samverkan med Försvarsmakten, Socialstyrelsen och Trafikverket samt företrädare för landstingen ta fram ett koncept för systematisk kunskapsspridning om totalförsvaret och planeringen inför höjd beredskap. I konceptet kan ingå seminarier, webb-utbildningar, kurser samt utbildningsmaterial.
- MSB ska göra en sammanställning och ta fram utbildning avseende det regelverk som gäller för landstingen inför och vid höjd beredskap.

Förtydligande

- Med nyckelpersoner avses minst landstingsstyrelsen, tjänstemannaledning och särskild sjukvårdsledning.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

4.4.2 Säkerhetsskydd

Arbetet med beredskapsförberedelser inom det civila försvaret skapar ett behov av utökat och stärkt arbete med säkerhetsskydd. Säkerhetsskydd handlar om att skydda verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten.

Uppgifter enligt lag

Landstinget ska vidta nödvändiga förberedelser för att i arbetet med beredskapsförberedelser, enligt 3 kap. LEH på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för Sveriges säkerhet. Säkerhetsskyddslagens (1996:627) och den kommande säkerhetsskyddslagens (2018:585) bestämmelser ska kunna tillämpas i erforderlig omfattning.

Landstingets uppgifter 2018-2020

- Landstinget ska ha en säkerhetsskyddschef.
- Landstinget ska ha rutiner och materiel (säkerhetsskåp m.m.) för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs.
- Landstinget ska under perioden 2018-2020 etablera en process för säkerhetsskyddsanalys samt analysera prioriterade delar av sin verksamhet.

Statliga myndigheters stöd

- Länsstyrelsen bör stödja landstinget i arbetet med säkerhetsskydd.
- MSB ska med stöd av Säkerhetspolisen ta fram en vägledning för landstingens arbete med säkerhetsskyddsanalys.
- MSB ska ta fram en vägledning i praktiskt arbete med säkerhetsskydd och signalskydd (säkerhetsskåp, datorer, lokaler m.m.).
- MSB ska genomföra utbildningar avseende säkerhetsskydd.
- MSB ska tillhandahålla en grundläggande interaktiv utbildning i säkerhetsskydd.

Förtydliganden

- Enligt säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) ska alla landsting ha en säkerhetsskyddschef, om det inte är uppenbart obehövt. Enligt denna överenskommelse ska samtliga landsting ha en säkerhetsskyddschef, då säkerhetsskyddet är en förutsättning för att landstinget ska kunna samverka med länsstyrelsen och Försvarmakten avseende totalförvarsfrågor.
- Den 1 april 2019 träder en ny säkerhetsskyddslag (2018:585) i kraft. Uppgifterna i överenskommelsen är formulerade utifrån den terminologi som används i den nya lagen.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

4.4.3 Krigsorganisation och krigsplacering

Uppgifter enligt lag

Landsting ska vid höjd beredskap, enligt 7 § lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap, vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

Landstingen ska enligt 4 § FEH, ha de planer som behövs för att kunna upprätthålla sin verksamhet under höjd beredskap. Planerna ska innehålla uppgifter om den verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap med information om bl.a. krigsorganisation och vilken personal som ska tjänstgöra i organisationen.

Landstingets uppgift 2018-2020

- Landstinget ska under perioden påbörja en planering för sina uppgifter inom totalförsvaret. Planeringen ska avse den verksamhet som landstinget ska bedriva under höjd beredskap samt dess krigsorganisation och krigsplaceringar.

Statliga myndigheters stöd

- MSB ska tillsammans med företrädare för landstingen ta fram en vägledning för krigsorganisation och krigsplacering.
- Länsstyrelsen bör med stöd av Socialstyrelsen genomföra utbildning i metod kring krigsorganisation och krigsplacering, samt stödja landstinget i planeringen.
- MSB ska tillsammans med Försvarmakten, Socialstyrelsen, Trafikverket och företrädare för landstingen ta fram övergripande planeringsförutsättningar för den planering för det civila försvaret som landstingen ska genomföra enligt överenskommelsen.

Förtydligande

- Landstingen i kategori 1 ska delta i länsstyrelsens analysarbete avseende stöd till Försvarmakten vid höjd beredskap samt bör delta i arbetsgrupper anordnade av MSB, Socialstyrelsen och Försvarmakten.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

4.5 Övriga uppgifter

4.5.1 Ledningsansvar

Uppgifter enligt lag

Vid höjd beredskap ansvarar landstingsstyrelsen enligt, 3 kap. 2 § LEH, för ledningen av den del av det civila försvaret som landstinget/regionen ska bedriva.

Landstingets uppgifter 2018-2020

- Landstinget bör utbilda och öva landstingsstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för landstingets ledning.
- Landstinget bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Statliga myndigheters stöd

- Länsstyrelsen bör stödja landstinget med övningar och utbildningar för ledning av verksamhet under höjd beredskap.
- Socialstyrelsen ges möjlighet att söka medel från anslag 2:4 Krisberedskap för landstingens förberedelser inför och deltagande i större övningar (t.ex. TFÖ 2020) där extra ersättning är motiverad.
- MSB ska utveckla sitt koncept för samverkan och ledning för höjd beredskap/civilt försvar.
- MSB ska ta fram färdiga övningar för att öva landstingsstyrelsen att leda verksamhet vid höjd beredskap enligt konceptet "Öva enkelt".

Förtydligande

- Rådgivning och vägledning angående ledningsplatser samt ekonomiskt bidrag för tekniska åtgärder för ledningsplats ingår inte i överenskommelsen, utan hanteras vid behov i en egen process hos MSB.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

4.5.2 Rapportering

Uppgift enligt lag

Landstingen ska under höjd beredskap, enligt 3 kap. 5 § LEH, hålla den myndighet (Socialstyrelsen, MSB och länsstyrelsen) som regeringen bestämmer informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Landstingets uppgifter 2018-2020

- Landstinget ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte.
- Landstinget ska i samverkan med länsstyrelsen och Socialstyrelsen implementera rutiner för rapportering av lägesbilder.

Statliga myndigheters stöd

- Länsstyrelsen och MSB ska utveckla och implementera en etablerad lösning som omhändertar kraven såväl tekniskt, fysiskt som administrativt för att landstinget ska kunna utbyta information som rör Sveriges säkerhet med respektive länsstyrelse, samt aktörer inom länet.
- Länsstyrelsen, Socialstyrelsen och MSB ska återföra information från andra statliga myndigheter till landstinget i de frågor som har påverkan på landstingets beredskapsplanering.

Förtydligande

- Landstinget ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte, under förutsättning att införande och förvaltning inte medför några större kostnader för landstinget.

Datum
2018-06-19

Diariernr
SKL 18/02653
MSB 2018-05682

Bilaga 1, Ersättning civilt försvar

Bilaga 2 omfattas av försvarssekretess (15 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen 2009:400).